



L I C E N S A
ZA AKTIVNOSTI
NEZAVISNOG/NEOVISNOG OPERATORA SISTEMA/SUSTAVA

Л И Ц Е Н Ц А
ЗА АКТИВНОСТИ
НЕЗАВИСНОГ ОПЕРАТОРА СИСТЕМА

Registarski broj licence Регистарски број лиценце	05-28-12-17-19/19
Datum izdavanja licence Датум издавања лиценце	27.6.2019.
Naziv vlasnika licence Назив власника лиценце	Nezavisni operator sistema u Bosni i Hercegovini Независни оператор система у Босни и Херцеговини
Adresa vlasnika licence Адреса власника лиценце	Sarajevo, ul. Hifzi Bjelevca br. 17 Сарајево, ул. Хифзи Бјелевца бр. 17
Matični broj vlasnika licence Матични број власника лиценце	4200777780003
Period važenja licence Период важења лиценце	12.7.2019. - 30.6.2026.

Predsjedavajući Komisije/Predsjedatelj Komisije/Предсједавајући Комисије

Milorad Tuševljak/Милорад Тушевљак

Članovi Komisije/Чланови Комисије

Suad Zeljković/Суад Зељковић

Nikola Pejić/Никола Пејић



UVJETI ZA KORIŠTENJE LICENCE ZA AKTIVNOSTI NEOVISNOG OPERATORA SUSTAVA

Broj: 05-28-12-17-20/19

Naziv vlasnika licence: "Neovisni operator sustava u Bosni i Hercegovini"

1. Opće odredbe
 - 1.1. Licenca za aktivnosti neovisnog operatora sustava (registracijski broj 05-28-12-17-19/19) izdata je u skladu sa Pravilnikom o licencama – Pročišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH", broj 63/16), a na temelju zahtjeva broj 05-28-12-17-1/19 od 10. siječnja 2019. godine, podnietog od strane "Neovisnog operatora sustava u Bosni i Hercegovini" (NOS BiH).
 - 1.2. Licenca je izdata za razdoblje od 12. srpnja 2019. godine do 30. lipnja 2026. godine.
2. Obavljanje licencirane aktivnosti
 - 2.1. Vlasnik licence je ovlašten da obavlja licenciranu djelatnost poštujući odredbe Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sustava električne energije u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 7/02, 13/03, 76/09 i 1/11) i Zakona o utemeljenju neovisnog operatora sustava za prijenosni sustav u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 35/04, u daljnjem tekstu: Zakon o utemeljenju NOS-a), kao i aktivnosti definirane u licenci. Ovo pravo se isključivo dodjeljuje vlasniku licence.
 - 2.2. Vlasniku licence je zabranjeno da obavlja aktivnosti proizvodnje, opskrbe, trgovine ili distribucije električne energije, ili bilo koje druge aktivnosti koja nije odobrena Zakonom o utemeljenju NOS-a.
 - 2.3. Obveze definirane u licenci ne umanjuju obveze vlasnika licence definirane zakonom.
3. Obveze vlasnika licence
 - 3.1. Vlasnik licence je dužan da permanentno radi na ispunjavanju uvjeta predviđenih čl. 26. i 29. Pravilnika o licencama. Na zahtjev DERK-a, vlasnik licence je dužan pružiti dokaz o ispunjenju pojedinih uvjeta.
 - 3.2. Vlasnik licence je dužan da redovito, kao i po zahtjevu DERK-a, dostavlja financijska i ostala izvješća u obliku i opsegu definiranom ovom licencom ili zahtjevom DERK-a.
 - 3.3. Vlasnik licence je dužan da vodi računovodstvene knjige i priprema financijska izvješća u skladu sa računovodstvenim standardima koji važe u Bosni i Hercegovini, kao i u skladu sa pravilima DERK-a.
 - 3.4. Vlasnik licence, iako nije ovlašten da izravno sudjeluje u trgovini električnom energijom, dužan je razvijati i provoditi propise iz oblasti međunarodne trgovine kako sa tehničkog tako i sa komercijalnog aspekta, pratiti razvoj u Europskoj uniji i Energetskoj zajednici koji se odnosi na međunarodne tehničke zahtjeve koji su

vezani za balansno tržište električne energije i usklađivati poslovanje sa tim. Prije usklađivanja poslovanja sa razvojem međunarodnih komercijalnih ili tehničkih zahtjeva vezanih za trgovinu električnom energijom, vlasnik licence mora obavijestiti DERK o tim promjenama i dobiti njegovo odobrenje.

- 3.5. Vlasnik licence je obvezan da razvija i provodi propise kojima se usklađuje tehnički rad prijenosne mreže sa zahtjevima i standardima Europske mreže operatora prijenosnog sustava za električnu energiju (ENTSO-E). Vlasnik licence će izvješćivati DERK o svim promjenama u tehničkom radu i shodno tome usklađivati Mrežni kodeks.
- 3.6. Vlasnik licence je dužan poštivati važeće propise vezane za kvalitet usluga, kao i propise iz ove oblasti koje donese DERK. Vlasnik licence je dužan da prati kvalitet opskrbe električnom energijom u dijelu koji se odnosi na kvalitet napona, odnosno njegovu usklađenost sa važećim standardima.
- 3.7. Vlasnik licence je dužan da na transparentan i nediskriminatoran način provodi svoje aktivnosti i procedure, uključujući razvoj i primjenu Tržišnih pravila i Mrežnog kodeksa, kako bi se osigurale visokokvalitetne usluge, pospiješio razvoj konkurencije i spriječile antikonkurencijske aktivnosti.
- 3.8. Vlasnik licence je dužan da se pridržava odredbi Mrežnog kodeksa i Tržišnih pravila.
- 3.9. Vlasnik licence je dužan pratiti primjenu Mrežnog kodeksa i Tržišnih pravila. Vlasnik licence će konzultirati tehnička povjerenstva kako bi pružio mogućnost sudionicima na tržištu električne energije da daju komentare tijekom izmjena Mrežnog kodeksa ili Tržišnih pravila. Vlasnik licence će obavijestiti javnost o održavanju sastanaka tehničkih povjerenstava. Svi sastanci tehničkih povjerenstava će biti otvoreni za sve sudionike na tržištu. Prijedlog izmjena Mrežnog kodeksa i Tržišnih pravila dostavlja se DERK-u na odobrenje. Vlasnik licence za potrebe organiziranja rada u tehničkim povjerenstvima može izraditi pravilnik o njihovom radu, vodeći računa da njime ne umanjí prava sudionika na tržištu vezana za sudjelovanje u radu povjerenstava.
- 3.10. Pod izvanrednim okolnostima koje zahtijevaju preduzimanje hitnih koraka, vlasnik licence može privremeno promijeniti Mrežni kodeks ili Tržišna pravila bez prethodnih konzultacija sa tehničkim povjerenstvom i odobrenja DERK-a. Vlasnik licence pravovremeno obavještava DERK o nastalim izvanrednim okolnostima i poduzetim mjerama.
- 3.11. Vlasnik licence će osigurati provođenje svih svojih pravila i procedura, koje su objavljene i učiniti ih dostupnim svim sudionicima na tržištu ili zainteresiranim stranama. O svim napravljenim izuzecima, bilo prilikom potpisivanja ugovora ili u poslovanju, vodi se evidencija koja sadrži njihovo obrazloženje. Izvješće o takvim izuzecima se mjesečno podnosi DERK-u.
- 3.12. Vlasnik licence je dužan da provjeri da li sudionici u transakcijama, koje on obavlja ili omogućava, posjeduju odgovarajuće licence izdate od strane DERK-a, Regulatorne komisije za energiju u Federaciji Bosne i Hercegovine (FERK) ili Regulatorne komisije za energetiku Republike Srpske (RERS). Vlasnik licence ne smije obavljati niti omogućavati transakcije sudionicima na tržištu koji ne posjeduju odgovarajuće licence.

- 3.13. Vlasnik licence je dužan poštivati odluke donesene u tarifnim postupcima, te Pravilnik o tarifnom postupku ("Službeni glasnik BiH" broj 44/05) i Metodologiju za izradu tarifa za usluge prijenosa električne energije, neovisnog operatora sustava i pomoćne usluge – Pročišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH" br. 93/11, 61/14 i 95/16).
- 3.14. Vlasnik licence je dužan DERK-u dostavljati mjesečno izvješće o svim pitanjima vezanim za primjenu Mehanizma kompenzacije između operatora prijenosnog sustava (ITC mehanizam-*Inter TSO Compensation Mechanism*), kao i primjenu pravila o dodjeli prekograničnih prijenosnih kapaciteta.
- 3.15. Vlasnik licence je dužan kontinuirano izvješćivati DERK o svim aktivnostima vezanim za funkcioniranje Europske mreže operatora prijenosnog sustava za električnu energiju (*European Network of Transmission System Operators for Electricity - ENTSO-E*) uključujući i aktivnosti koje se vode na razini kontrolnog bloka SHB (Slovenija, Hrvatska, Bosna i Hercegovina), te Ureda za koordinirane aukcije u jugoistočnoj Europi (*Coordinated Auction Office in South East Europe - SEE CAO*) i Centra za koordinaciju sigurnosti (*Security Coordination Centre - SCC*), te dostavljati njihova godišnja izvješća o radu i financijskom poslovanju. Izvješća vlasnika licence trebaju uključiti informacije o financijskim sredstvima kojima participira u radu tih institucija. Vlasnik licence kontinuirano obavještava DERK o sastavu upravljačkih struktura ovih institucija i promjenama statutarnih i financijskih obveza.
- 3.16. Vlasnik licence je dužan poštivati sve važeće tehničke standarde i komercijalne kodekse. Bilo koja od tih tehničkih ili komercijalnih praksi može se proširiti, ukinuti ili zamijeniti samo uz odobrenje DERK-a.
- 3.17. Vlasnik licence će, bez narušavanja bilo koje pravne obveze za davanje informacija, sačuvati povjerljivost komercijalno osjetljivih informacija koje je dobio tijekom poslovanja, u skladu sa važećim propisima. Informacije koje se daju u vezi vlastitih aktivnosti, a koje mogu biti korisne u komercijalnom smislu, stavljaju se na raspolaganje na nediskriminatoran način.
- 3.18. Vlasnik licence je dužan da svake godine utvrdi Indikativni plan razvoja proizvodnje za naredno desetogodišnje razdoblje sa podacima koje će prikupiti od proizvođača, operatorâ distributivnog sustava i krajnjih kupaca koji su izravno priključeni na prijenosni sustav. Vlasnik licence u pripremi Indikativnog plana koristi i podatke nadležnih ministarstava, regulatornih komisija, komisija za koncesije, operatora obnovljivih izvora električne energije i drugih institucija. Vlasnik licence provodi javnu raspravu o Prijedlogu Indikativnog plana razvoja proizvodnje. Indikativni plan razvoja proizvodnje se dostavlja DERK-u na odobrenje do kraja travnja za narednu godinu. Vlasnik licence objavljuje odobreni Indikativni plan.
- 3.19. Vlasnik licence je dužan da pregleda, izravno revidira i odobri Dugoročni plan razvoja prijenosne mreže koji podnosi Elektroprijenos Bosne i Hercegovine (Prijenosna kompanija) i o svim fazama pravovremeno i sveobuhvatno informira DERK. Prije odobrenja vlasnik licence zajedno sa Elektroprijenosom BiH organizira javnu raspravu o revidiranom Dugoročnom planu. Plan koji je odobrio Upravni odbor vlasnika licence dostavlja se DERK-u na odobrenje do kraja listopada, za narednu godinu. Vlasnik licence objavljuje odobreni Dugoročni plan.

- 3.20. Vlasnik licence dostavlja DERK-u godišnje financijske i investicijske planove u konačnoj i odobrenoj formi, posebno ili u okviru tarifnog postupka. U slučaju izrade dugoročnog poslovnog plana ili politike isti se dostavlja DERK-u. DERK može zatražiti korekcije financijskih i investicionih planova.
- 3.21. Vlasnik licence, u suradnji sa vlasnikom licence za prijenos električne energije, sudjeluje u planiranju i analizama efekata novih interkonektivnih vodova na regionalnoj razini i sudjeluje u izradi Europskog plana razvoja prijenosne mreže za narednih deset godina (TYNDP). Analize se daju u sklopu Indikativnog plana razvoja proizvodnje (presječna 5-ta i 10-ta godina) i odnose se na naponsku razinu 400 kV i 220 kV.
- 3.22. Vlasnik licence je dužan da izradi godišnju bilancu električne energije na prijenosnoj mreži u Bosni i Hercegovini i dostavi ga DERK-u do kraja listopada za narednu godinu.
- 3.23. Vlasnik licence u skladu sa razvojem sektora i tržišta električne energije u BiH i regiji, kontinuirano vrši potrebne analize i DERK-u dostavlja inovirane utemeljene prijedloge maksimalne moguće snage prihvata iz neupravljivih izvora električne energije.
- 3.24. Vlasnik licence je dužan svoje aktivnosti obavljati u najboljem interesu svih strana u elektroenergetskom sustavu.
- 3.25. Vlasnik licence je dužan na svojoj internet stranici omogućiti pristup svim relevantnim podacima koji se odnose na prijenosni sustav kojim upravlja, uključujući podatke o pristupu mreži, prijenosnim kapacitetima, izvanrednim stanjima u mreži, kao i ostale tehničke i operativne informacije koje su potrebne sudionicima na tržištu ili su od javnog interesa. Na internet stranici se objavljuju i sva pravila i propisi vezani za rad sustava na jezicima u službenoj upotrebi u Bosni i Hercegovini, kao i na engleskom jeziku.
- 3.26. Vlasnik licence je dužan da prilikom pružanja informacija sudionicima na tržištu koristi preovlađujuću praksu i preporuke iz ove oblasti.
4. Nadgledanje obavljanja licencirane djelatnosti
 - 4.1. DERK nadgleda obavljanje licencirane djelatnosti.
 - 4.2. Vlasnik licence dostavlja DERK-u izvješća navedena u ovim uvjetima ili po zahtjevu DERK-a tijekom razdoblja važenja licence.
 - 4.3. DERK nadgleda sve aspekte usklađenosti vlasnika licence sa uvjetima licence, kao i svim odredbama relevantnih zakona i propisa DERK-a.
 - 4.4. DERK može pokrenuti hitni postupak u cilju reagiranja na sumnju o povredi obveza iz licence, na svoju inicijativu ili kao odgovor na zahtjev bilo koje osobe.
 - 4.5. DERK vrši najavljene i nenajavljene inspekcije objekata, prostorija i dokumenata vezanih za licencirane aktivnosti. DERK ima pravo pristupa objektima i prostorijama vlasnika licence, njegovoj opremi, dokumentima, poslovnim knjigama i arhivi kako bi izvršio pregled licencirane aktivnosti. Vlasnik licence DERK-u pruža svaki vid pomoći zatražen u tijeku pregleda.
 - 4.6. Vlasnik licence obavještava DERK o svakoj povredi uvjeta za korištenje licence u roku od 7 dana od saznanja vlasnika licence da je došlo do povrede.
5. Dostavljanje podataka i izvješća

- 5.1. Vlasnik licence dostavlja izvješća DERK-u na način kako je definirano u ovom poglavlju, kao i izvješća po posebnom zahtjevu DERK-a, na način i u obliku koju propiše DERK.
- 5.2. U roku od 90 dana po isteku fiskalne godine, vlasnik licence će dostaviti svoje godišnje izvješće o poslovanju u toj fiskalnoj godini, uključujući i godišnje revidirano financijsko izvješće.
- 5.3. Vlasnik licence dostavlja DERK-u godišnje izvješće o osobnim interesima članova Upravnog odbora vlasnika licence u bilo kojoj drugoj instituciji, zbog vlasništva ili pozicije, ili bilo kakvim drugim osobnim interesima, bez obzira da li će ih ti interesi dovesti u sukob sa interesima vlasnika licence, u skladu sa člankom 30. Zakona o utemeljenju NOS-a do kraja siječnja za prethodnu godinu.
- 5.4. Vlasnik licence do kraja veljače dostavlja godišnje izvješće za prethodnu godinu o stanju sustava za upravljanje (SCADA) i drugih sustava neophodnih za rad vlasnika licence (EMS, ESS i sl.), postojećim problemima i rješenjima za njihovo prevazilaženje.
- 5.5. Vlasnik licence priprema i dostavlja DERK-u mjesečna izvješća o radu, kao i izvješća o tijekovima električne energije. Ova izvješća između ostalog sadrže informacije o količinama: proizvedene električne energije, preuzete električne energije iz prijenosnog sustava (operatori distributivnog sustava i kupci izravno priključeni na prijenosni sustav), izvezene, uvezene i tranzitirane električne energije, kao i gubitaka električne energije na prijenosnoj mreži. Pored toga izvješće sadrži i informacije o nabavljenim pomoćnim uslugama i pruženoj sustavnoj usluzi u BiH i prekograničnom prometu.
- 5.6. Vlasnik licence priprema i podnosi DERK-u mjesečna izvješća o obračunu pomoćnih i sustavne usluge u skladu sa Tržišnim pravilima i odgovarajućim procedurama, na osnovu kojeg se vrši fakturiranje i plaćanje usluga.
- 5.7. Vlasnik licence priprema i podnosi DERK-u izvješće o svim poznatim informacijama u roku od 48 sati, o izvanrednoj situaciji ili "incidentu" u elektroenergetskom sustavu BiH, kao što je havarijsko ili predhavarijsko stanje, ili bilo kakav neuobičajen incident u ENTSO-e sinkronoj oblasti Kontinentalna Europa. E-mail ili faks sa sažetkom obavijesti o takvim incidentima dostavlja se bez odlaganja. Detaljno pismeno izvješće se dostavlja nakon sveobuhvatne analize događaja.
- 5.8. Vlasnik licence mjesečno izvješćuje DERK o svim promjenama u svojim tehničkim operacijama koje su načinjene u skladu standardima ili propisima ENTSO-E.
- 5.9. Vlasnik licence godišnje dostavlja izvješća o primjeni Mrežnog kodeksa i Tržišnih pravila.
- 5.10. Vlasnik licence dostavlja informacije o sudjelovanju u regionalnim projektima i ostale informacije za koje smatra da su relevantne za DERK ili ostale sudionike na tržištu sa sastanaka međunarodnih organizacija u čiji rad je uključen.
- 5.11. Vlasnik licence dostavlja mjesečno izvješće o fizičkim i financijskim veličinama koje se odnose na dodjelu prekograničnih prijenosnih kapaciteta.
- 5.12. Vlasnik licence periodično, a najmanje jednom godišnje, dostavlja izvješće o kvalitetu opskrbe električnom energijom koji se odnosi na kvalitet napona.

- 5.13. Vlasnik licence pravovremeno, a najkasnije u roku od 7 dana, obavještava DERK o svim bitnim događanjima u sustavu kao što su puštanje u pogon ili probni rad novih elektroprijenosnih ili proizvodnih objekata, bitnijoj promjeni uklopnog stanja, beznaponskom stanju čvorišta i sl. Kod većih poremećaja u elektroenergetskom sustavu potrebno je izvršiti i detaljne analize u svrhu otkrivanja uzroka poremećaja sa prijedlogom mjera za spriječavanje ponavljanja poremećaja.
- 5.14. Vlasnik licence mjesečno izvješćuje DERK o svim izuzecima koji su načinjeni u pogledu praksi prilikom potpisivanja ugovora ili svog poslovanja uz obrazloženje istih.
- 5.15. Vlasnik licence za sve mjesečna izvješća iz točke 5. do 31. siječnja dostavlja sumarna godišnja izvješća za prethodnu godinu.
- 5.16. Vlasnik licence sva redovita izvješća dostavlja i u slučaju kada u izvještajnom razdoblju nije bilo dešavanja o kojima se izvješćuje.
6. Obnavljanje, izmjena, suspenzija ili ukidanje licence
 - 6.1. Vlasnik licence je dužan podnijeti zahtjev za obnavljanje licence najkasnije 120 dana prije isteka ove licence.
 - 6.2. Tijekom razdoblja važenja licence, na zahtjev vlasnika licence ili na temelju vlastite inicijative DERK-a, moguće je otvoriti proces redefiniranja licence kako bi se promijenili uvjeti licence zbog značajnijih promjena u zakonu ili činjeničnim okolnostima, a u skladu sa člankom 49. Pravilnika o licencama.
 - 6.3. Suspenzija ili ukidanje licence se obavlja u skladu sa člankom 51. Pravilnika o licencama.
7. Regulatorna naknada
 - 7.1. Vlasnik licence je dužan da u razdoblju važenja licence plaća regulatornu naknadu u skladu sa odlukama DERK-a.
 - 7.2. Vlasnik licence ima pravo da uračuna regulatornu naknadu u okviru svoje tarife koju odobrava DERK.
8. Sankcije
 - 8.1. Ukoliko se vlasnik licence ne pridržava uvjeta iz licence ili zakona, primijenit će se kaznene odredbe predviđene zakonom.
 - 8.2. DERK može, ali neće biti obvezan, da vlasniku licence dostavi administrativnu obavijest o povredi i da ga pozove na administrativno poravnanje povodom povrede licence od strane vlasnika iste, prije nego što se primijene kaznene odredbe.
 - 8.3. Prije primjene mjere iz točke 8.2, u slučajevima kada to okolnosti dozvoljavaju, DERK će pisanim putem opomenuti vlasnika licence i odrediti rokove za otklanjanje nedostataka.
 - 8.4. DERK prilikom sankcioniranja može primijeniti i odredbe članka 51. Pravilnika o licencama, tj. suspendirati ili ukinuti licencu.
9. Rješavanje sporova

- 9.1. Rješavanje sporova vezanih za provođenje uvjeta licence se vrši u skladu sa Poslovníkom o radu DERK-a (“Službeni glasnik BiH” broj 2/05) i Pravilnikom o javnim raspravama (“Službeni glasnik BiH” broj 38/05).
 - 9.2. Ako je nezadovoljan odlukom DERK-a, vlasnik licence može podnijeti tužbu na odluku DERK-a Sudu Bosne i Hercegovine.
 - 9.3. U slučaju podnošenje tužbe sudu od strane vlasnika licence odluke DERK-a ostaju na snazi do okončanja postupka.
10. Odredbe o obavještavanju
- 10.1. Adresa vlasnika licence koja se koristi u svrhu dostavljanja obavještenja: “Neovisni operator sustava u Bosni i Hercegovini”, ul. Hifzi Bjelevca, broj 17, 71 000 Sarajevo.
 - 10.2. Vlasnik licence može promijeniti svoju adresu koja se koristi u svrhu dostavljanja obavještenja, ali o tome mora unaprijed obavijestiti DERK. Za izmjenu adrese koja se koristi u svrhu dostavljanja obavještenja nije potrebno vršiti izmjenu licence.